Д. Л. Богуславський, магістр
Житомирський національний агроекологічний університет

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВЛАСНИМИ ДЖЕРЕЛАМИ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

(Представлено к.е.н., доц. Гайдучок Т. С.)

У статті автором було досліджено сутність поняття обліково-аналітичного забезпечення. Визначено зміст капітальних інвестицій та особливості формування обліково-аналітичного забезпечення управління власними джерелами капітальних інвестицій. Запропоновано напрями удосконалення обліку капітальних інвестиції за власними джерелами утворення.

Ключові слова: *облік, управління, капітальні інвестиції, обліково-аналітичне забезпечення, власні джерела формування, аудит, основні засоби.*

Постановка проблеми. Обліково-аналітичне забезпечення управління власними джерелами капітальних інвестицій не може обмежуватись лише інформацією бухгалтерського обліку. Невід'ємною частиною обліково-аналітичного забезпечення управлінської діяльності слід вважати також управлінський (внутрішньогосподарський) облік, аналіз, а також аудит, які у сукупності гарантують поглиблення і конкретизацію облікової інформації, що відображена на рахунках бухгалтерського обліку і звітності підприємства.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Дослідження обліково-аналітичних проблем інвестицій у своїх працях здійснювали такі науковці: М. І. Бондар, В.М. Жук, З.В. Задорожний, О.В. Кантаєва, Я.Д. Крупка, І.В. Нестеренко, С.Й. Сажанець, І.В. Спільник, М.І. Філіпов, Н.В. Чирик та інші.

Наукових публікацій, присвячених капітальним інвестиціям, значно менше, ніж публікацій про фінансові інвестиції. Це пов'язано з тим, що проблемами фінансових інвестицій більше цікавляться як внутрішні, так і зовнішні користувачі звітної інформації, тоді як капітальними інвестиціями, – переважно, внутрішні користувачі. Щодо висвітлення проблем з обліково-аналітичного забезпечення капітальних інвестицій – вони є фрагментарними та малодослідженими. Звідси, вважаємо за потрібне доповнити і розширити сферу наукових досліджень з обліково-аналітичного забезпечення управління власними джерелами капітальних інвестицій.

Метою статті є формування обліково-аналітичного забезпечення управління власними джерелами капітальних інвестицій.

Викладення основного матеріалу. Функціонування системи управління неможливе без достовірної, оперативної, релевантної інформації та її аналітичного опрацювання. Система обліково-аналітичного забезпечення менеджменту відіграє важливу роль у функціонуванні системи управління підприємством, забезпечуючи взаємодію різних структурних підрозділів та реагуючи на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища.

Аналіз низки існуючих визначень показує, що поняття обліково-аналітичне забезпечення, система або механізм мають практично синонімічний зміст – головним призначенням обліково-аналітичного забезпечення, системи або механізму у більшості праць зазначається забезпечення системи менеджменту (поточного,

фінансового, стратегічного) обліково-аналітичною інформацією, необхідною для прийняття обґрунтованих та ефективних управлінських рішень.

Термін "забезпечення" у контексті обліково-аналітичного слід розглядати як гарантування своєчасного формування та передачі якісної обліково-аналітичної інформації в рамках системи управління підприємством, а також зовнішнім користувачам. Необхідно відмітити, що система обліково-аналітичного забезпечення є складовою загальної системи управління, вона базується тільки на даних бухгалтерського обліку і здійснюється працівниками бухгалтерії. Її суть полягає в об'єднанні облікових та аналітичних операцій в один процес, проведення оперативного мікроаналізу, забезпеченні безперервності даного процесу і використанні його результатів при формуванні рекомендацій для прийняття управлінських рішень [4].

Отже, обліково-аналітична система – це система, що базується на даних бухгалтерського обліку, включаючи оперативні дані і використовує для економічного аналізу статистичну, виробничу довідкову та інші види інформації. Тому обліково-аналітична система являє собою збір, опрацювання та оцінку всіх видів інформації, що використовується для прийняття управлінських рішень на макро- і мікрорівнях.

Відповідного до Податкового кодексу України (п. 14.1.81) [6] визначено, що капітальні інвестиції - це господарські операції, що передбачають придбання будинків, споруд, інших основних засобів та нематеріальних активів, які підлягають амортизації. Отже, капітальні інвестиції – це витрати на створення нових, реконструкцію і технічне переозброєння діючих основних засобів.

Оскільки капітальні інвестиції здійснюються з метою одержання прибутку, то управління ними передбачає розкриття інформації не тільки про витрати, але й про доходи. Управлінський облік на підприємстві виявляється ефективним, якщо відсутнє дублювання його окремих даних з інформацією, яку надає фінансовий облік. Щоб поряд з оцінкою результатів здійснення капітальних інвестицій та їх відображенням у звітності активно впливати на інвестиційну діяльність з метою її поліпшення, потрібно досягти узгодженості даних фінансового обліку з іншою інформацією для потреб управління. Для цього в підсистемі управлінського обліку пропонується виокремлювати 4 зрізи інформації про капітальні інвестиції, до яких належить облікова, аналітична, прогнозна й управлінська інформація. Кожен із зазначених інформаційних блоків відчуває на собі вплив певної групи чинників, потребує розв'язання низки методично-організаційних проблем та має резерви підвищення організаційно-якісного рівня.

Зважаючи на потребу в деталізованій інформації, яку не представлено в бухгалтерському обліку, пропонується в управлінському обліку відображати інформацію про капітальні інвестиції в таких розрізах: за способами їх здійснення на підприємстві; за джерелами фінансування з деталізацією їх на власні, позикові та залучені; за видами необоротних активів, в які вони здійснені; за обсягами інвестицій в об'єкти охорони навколишнього природного середовища і раціонального використання природних ресурсів; за видами технологічних інновацій та придбаних (переданих) підприємством нових технологій (технічних досягнень). Ведення управлінського обліку здатне забезпечити вчасне отримання внутрішніми користувачами чітко структурованої та об'єктивної управлінської інформації про капітальні інвестиції.

Для забезпечення точності та оперативності управлінського обліку важливе значення має правильне визначення рахунків і об'єктів аналітичного управлінського обліку для віднесення сум інвестицій на витрати центрів відповідальності.

За методикою обліку капітальних інвестицій при розрізненні джерел їх формування (з власних, залучених і позикових джерел) пропонуємо введення до субрахунку 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті» таких аналітичних рахунків другого порядку: 3131 «Кошти власних джерел фінансування капітальних інвестицій», 3132 «Кошти залучених джерел фінансування капітальних інвестицій», 3133 «Кошти позикових джерел фінансування капітальних інвестицій» з деталізацією джерел надходження коштів на аналітичних рахунках третього порядку. Це надасть можливість в будь-який момент простежити та узагальнити рівень формування капітальних інвестицій за відповідним обсягом грошових коштів, отриманих з кожного джерела фінансування капітальних інвестицій.

Важливим доповнення може стати пропозиція щодо введення до Відомості 4.1 аналітичного обліку капітальних інвестицій додатку «Відомість джерел фінансування капітальних інвестицій», в якій виконуватиметься розподіл за групами фінансових джерел капітальних інвестицій:

– власні (амортизаційні відрахування; реінвестований прибуток шляхом продажу частини об'єктів основних засобів; страхова сума відшкодування збитків; доходи за депозитними вкладами в банках; накопичені при здійсненні проекту резерви; доходи від здачі майна в оренду; довгострокові фінансові вкладення, строк сплати по яких є поточний період; частка зайвих оборотних активів, що іммобілізується в інвестиції);

– залучені (емісія акцій підприємства; емісія інвестиційних сертифікатів; створення промислово-фінансових груп; внески сторонніх інвесторів у зареєстрований (пайовий) капітал);

– позикові (інвестиційні кредити банків; лізинг; інвестиційний податковий кредит; факторинг; векселі; цільовий державний кредит та цільові міждержавні кредити);

– інші джерела фінансування.

Узагальнену інформацію рекомендується переносити до удосконаленого розділу 2 «Формування капітальних інвестицій за джерелами фінансування» форми звітності № 2-інвестиції «Звіт про капітальні інвестиції». Наведені вище рекомендації сприятимуть не тільки відображенню в обліку реальних фінансових результатів, а й впровадженню в реальне життя дії ст. 3.2 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Висновки. З метою достовірного забезпечення обліково-аналітичного забезпечення управління власними джерелами капітальних інвестицій необхідно вести коректний та повний облік, дані якого використовуються для проведення аналізу необхідності та ефективності управління капітальним інвестиціями. Запропоновано формування обліково-аналітичного забезпечення капітальних інвестицій на основі відповідних джерел фінансування, з обов'язковим виокремлення джерел власного спрямування запровадження окремих аналітичних рахунків до субрахунку 31. Узагальнену інформацію рекомендовано переносити до вдосконаленого розділу 2 «Формування капітальних інвестицій за джерелами фінансування» з форми звітності № 2-інвестиції «Звіт про капітальні інвестиції».

Список використаної літератури:

1. Азаренкова Г. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. [для самост. вивч. дисцип.]. / Г. М. Азаренкова, Т. М. Журавель, Р. М. Михайленко. - 3-тє вид., виправл. і доп. - К. : Знання-Прес, 2009. – 299 с.
2. Актуальні проблеми і перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю: матеріали І Всеукр. наук. - практ. конф. молодих науковців (18 грудня 2009 р). / відп. ред. З.В. Герасимчук. – Луцьк: РВВ Луцького національного технічного університету, 2009. – 428 с.
3. Казмірук Р. Г. Облік капітальних інвестицій в системі прийняття управлінських рішень / Р. Г. Казмірук // Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. – 2015. – №22. – С. 158-164
4. Нагайчук В. В. Обліково-аналітичне забезпечення як основне джерело інформації для прийняття управлінських рішень / В. В. Нагайчук // Агросвіт. – 2010. – № 1. – С. 25-27.
5. Шатківська Л. Д. Теоретичні основи та практичні аспекти аудиту операцій з капітальними інвестиціями / Л. Д. Шатківська // Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. – 2015. – №22. – С. 744-751

References:

1.Azarenkova H. M. Finansy pidpryyemstv : navch. posib. [dlya samost. vyvch. dystsyp.]. / H. M. Azarenkova, T. M. Zhuravel', R. M. Mykhaylenko. - 3-tye vyd., vypravl. i dop. - K. : Znannya-Pres, 2009. – 299 s.

2.Aktual'ni problemy i perspektyvy rozvytku obliku, analizu ta kontrolyu: materialy I Vseukr. nauk. - prakt. konf. molodykh naukovtsiv (18 hrudnya 2009 r). / vidp. red. Z.V. Herasymchuk. – Luts'k: RVV Luts'koho natsional'noho tekhnichnoho universytetu, 2009. – 428 s.

3.Kazmiruk R. H. Oblik kapital'nykh investytsiy v systemi pryynyattya upravlins'kykh rishen' / R. H. Kazmiruk // Visnyk student·s'koho naukovoho tovarystva «VATRA» Vinnyts'koho torhovel'no-ekonomichnoho instytutu KNTEU. – 2015. – № 22. – S. 158-164

4.Nahaychuk V. V. Oblikovo-analitychne zabezpechennya yak osnovne dzherelo informatsiyi dlya pryynyattya upravlins'kykh rishen' / V. V. Nahaychuk // Ahrosvit. – 2010. – № 1. – S. 25-27.

5.Shatkivs'ka L. D. Teoretychni osnovy ta praktychni aspekty audytu operatsiy z kapital'nymy investytsiyamy / L. D. Shatkivs'ka // Visnyk student·s'koho naukovoho tovarystva «VATRA» Vinnyts'koho torhovel'no-ekonomichnoho instytutu KNTEU. – 2015. – № 22. – S. 744-751

БОГУСЛАВСЬКИЙ Дмитро Леонідович - магістр Житомирського національного агроекологічного університету, спеціальність «Облік і оподаткування»

Наукові інтереси: обліково-методичні аспекти бухгалтерського обліку підприємств